

RECENZJE

Jaroslav Bergl, Lajos Bencze, Josef Hromas — MYSLIVOST V EVROPSKYCH SOCIALISTICKYCH STÁTECH (ŁOWIECTWO W KRAJACH SOCJALISTYCZNYCH). Praha. Státní zemědělské nakladatelství, 1985. s. 192, ryc. 40, tabel 27. Wyd. I, nakład 10 tys. egz.

W 40-lecie zakończenia II wojny światowej, podczas której również zwierzyna została wyniszczona, ukazała się książka o łowiectwie w 8 krajach europejskich. Jej autorami są biologowie łowieccy dwu krajów: prof. L. Bencze z Węgier oraz doc. J. Bergl i doc. J. Hromas z Czechosłowacji. Autorzy wskazują na znaczny rozwój hodowli zwierzyny od czasów wojny, o czym świadczą m.in. liczne trofea o światowych rekordach. Wyraźne efekty w hodowli i ochronie dzikich zwierząt są skutkiem planowej gospodarki łowieckiej. Jak podaje C. Rakušan w Przedmowie książki: „Łowiectwo w krajach socjalistycznych nie jest zabawą ani sportem, lecz dziedziną działalności gospodarczej”. Autorzy podjęli się trudnego zadania przedstawienia łowiectwa w poszczególnych krajach w sposób możliwie ujednolicony, mimo dużej jego odrębności w każdym kraju, wynikającej z odmiennych warunków przyrodniczych, kulturowo-historycznych, gospodarczych itp.

Książka zawiera 8 rozdziałów, które są poświęcone łowiectwu w Czechosłowacji, Bułgarii, na Węgrzech, w NRD, Polsce, Rumunii, Jugosławii i ZSRR.

Układ treści w rozdziałach jest jednakowy i jest zawarty w 12 następujących podrozdziałach: 1) Dane ogólnoprzyrodnicze o kraju; 2) Historia łowiectwa (myślistwa); 3) Ustawodawstwo łowieckie; 4) Struktura organizacyjna łowiectwa; 5) Hodowla głównych gatunków zwierzyny oraz jej pozyskanie; 6) Szkolenie myśliwych; 7) Bada-

nia łowieckie; 8) Inne działania łowieckie (zwłaszcza kynologia, strzelectwo, sokolnictwo); 9) Język łowiecki, myśliwskie zwyczaje i tradycje; 10) Łowiectwo w literaturze i sztuce; 11) Międzynarodowa współpraca; 12) Znaczenie i przyszłość łowiectwa.

Jakkolwiek układ treści w rozdziałach jest jednolity, to jej objętość i wartość merytoryczna jest różna, jak różny jest poziom łowiectwa w poszczególnych krajach oraz piśmiennictwo w przedmiotowym zakresie. W każdym rozdziale podano schemat organizacji łowiectwa w danym kraju.

Najszerzej, w sensie bogactwa danych źródłowych w zakresie 12-tematycznych podrozdziałów, zostało przedstawione łowiectwo w krajach o największej tradycji, kulturze myśliwskiej i dobrej gospodarce łowieckiej, a mianowicie na Węgrzech i Czechosłowacji.

W rozdziale poświęconym łowiectwu w Czechosłowacji, poza obfitością danych liczbowych, zamieszczono fotografie kapitalnych trofeów jelenia, daniela, sarny, dzika, muflona, które stanowią światowe rekordy. Dzięki rozszerzaniu od lat w Czechosłowacji hodowli zagrodowej wyżej wymienionej zwierzyny, polepsza się ich kondycja i wartość trofealna, a ponadto hodowla zagrodowa istotnie wpływa na zmniejszenie szkód w lesie i polu.

W rozdziale omawiającym łowiectwo na Węgrzech zamieszczono bogaty materiał liczbowy, zebrany aż w 14 tabelach (na 27 w książce). Łowiectwo na Węgrzech jest wzorem gospodarki w tym zakresie. Ze znanych na świecie, bogatych biotopów leśnych w Gemenc, Godöllő i Gyulaj pochodzą najwspanialsze trofea zwierzyny płowej. Autorzy wskazują na duże wpływy z gospodarki łowieckiej, wynoszące rocznie ok. 1 080 518 tys. forintów (w tym ok. 350 mln z polowań tzw. dewizowych, 250

mln ze sprzedaży dziczyzny i ok. 211 mln z odłowów żywej zwierzyny). Podano nawet cennik w markach RFN (DM) odstrzału zwierzyny trofealnej: za poroże byka jelenia w zależności od ciężaru (od 3 do 12 kg) płaci się od 1400 do 19 800 DM, za poroże rogacza (200 g—550 g) — od 170 do 6720 DM.

W 1982 r. spośród pozyskanych na Węgrzech jeleni (2077 samców) aż 273 uzyskało złote medale i 752 srebrne, spośród sarn (1354 rogaczy) — 171 złotych i 480 srebrnych.

Najwięcej miejsca (37 s.) poświęcono opisowi fauny bytującej w lasach na terenie Związku Radzieckiego. Samych dzikich kopytnych bytują tam 23 gatunki i łączna ich liczebność jest szacowana na ok. 4,5 mln, w tym ok. 800 tys. łosia, 750 tys. sarny, 600 tys. jelenia. W hodowli zamkniętej hoduje się m. in. jelenia Dybowskiego (ok. 40 tys.), marala i inne jeleniowate. Pozyskanie jeleniowatych w Związku Radzieckim jest stosunkowo nieduże. Na przykład łosi pozyskuje się ok. 70 tys. rocznie, co stanowi zaledwie 10% stanu. Z uwagi na duże szkody wyrządzane przez łosie w lesie planuje się zwiększyć pozyskanie tego dużego roślinożercy.

Z przeglądu szacowanych zasobów dużych dzikich ssaków widać, że są jeszcze kraje europejskie, gdzie w biotopach leśnych są zrównoważone ukła-

dy biocenotyczne, gdyż oprócz roślinożerców bytuje jeszcze sporo drapieżców (niedźwiedź, ryś, żbik, wilk). Ma to miejsce w Jugosławii, Rumunii, Bułgarii, Związku Radzieckim.

Przyjemnie odnotować, że w rozdziale dotyczącym Polski autorzy podkreślili duże zasługi polskiego łowiectwa w dziedzinie ochrony gatunków. Między innymi autorzy piszą, że „polscy myśliwi są najbardziej postępowymi i najbardziej aktywnymi w całej Europie ochraniającymi przyrodę (...)”, że „(...) zapisali się złotymi zgłoskami w historii światowego łowiectwa dzięki uratowaniu ginących gatunków, jak żubra, tarpana, dzięki rozwojowi populacji łosia, bobra (...)”.

Można polecić tę książkę w ładnej szacie graficznej, napisaną w sposób lekki, przejrzysty, polskiemu czytelnikowi, zwłaszcza myśliwemu. Przyjęta przez autorów forma ujednoczonego przedstawienia łowiectwa w różnych krajach pozwala czytelnikowi na dokonywanie, dla zaspokojenia własnej ciekawości, dowolnych porównań przedstawionego materiału. Na przykład, porównań rozmiaru pozyskania zwierzyny grubej, które waha się w różnych krajach od ok. 10 do 100% wiosennej liczebności populacji danego gatunku.

Eleonora Szukiel